

УДК 78.03: 785.161

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-3-12>

Олексій ШПОРТКО,
 orcid.org/0000-0003-0984-3066
 заслужений артист України,
 старший викладач кафедри музичного мистецтва
 Київського університету культури
 (Київ, Україна) alexeyshportko@gmail.com

МУЗИЧНА МОВА ПІСЕНЬ ІЗ РЕПЕРТУАРУ СТІНГА

У статті досліджуються характерні риси музичної мови пісень, які входять до репертуару британського співака Стінга. Його творчість отримала визнання як у слухачів, так і професійних музикантів. Інтерес до різних музичних феноменів та спрямованість на змішання стилів привели Стінга до формування індивідуально забарвленого стилю. Провідною ознакою творчості Стінга є її експериментальний та пошуковий характер. У його творах пересікаються різні музичні шари. В концертах Стінга беруть участь відомі джазові музиканти і збагачують своїми імпровізаціями пісні композитора. Він є майстром поєднання різних музичних стилів у своїх піснях, що раніше не були таким чином застосовані у напрямі поп-рок. Стінг у кожному із своїх сольних альбомів демонструє неповторну музику, що свідчить про його витончений смак та чудову творчу інтуїцію, яка допомагає йому бути різним і самим собою одночасно. Його виконання відомих пісень має відбиток авторського стилю і власної виконавської манери. І хоча Стінга не можна назвати віртуозним музикантом, він є мультиінструменталістом, що дуже вдало використовує різні традиційні і рідкісні народні інструменти у своїх композиціях. Його мелодіям притаманне поєднання декламаційності і наспівності. Разом із тим вони є простими, такими, що легко запам'ятовуються, але при цьому не тяжіють до примітивізму. Нерідко британський музикант звертається до жанру балади, який творчо переосмислюється. Також важливо відзначити велику увагу до вербальної структури композицій. Поетичні рядки його пісень насичені філософськими роздумами і яскравими метафорами. Інструментальний склад у аранжуваннях пісень Стінга часто включає поєднання традиційних і рідкісних народних інструментів. Форми пісень музиканта зазвичай заспівно-приспівні, але можуть включати додаткові розділи – бридж, інструментальні частини, імпровізації. Поруч з виконанням власних пісень Стінг постає як інтерпретатор відомих пісень, що належать різним напрямкам – джазу, рок-, поп-музиці.

Ключові слова: Стінг, пісня, балада, музичний стиль, музична мова, композитор.

Oleksii SHPORTKO,
 orcid.org/0000-0003-0984-3066
 Honored Artist of Ukraine,
 Senior Lecturer at the Department of Music
 Kyiv University of Culture
 (Kyiv, Ukraine) alexeyshportko@gmail.com

MUSIC LANGUAGE OF SONGS FROM STING'S REPERTORY

The article explores the characteristics of the music language of songs that are part of the repertoire of British singer Sting. His work has been recognized by both listeners and professional musicians. Interest in various musical phenomena and a focus on mixing styles led Sting to form an individually coloured style. The leading feature of Sting's work is its experimental and exploratory nature. Different music layers intersect in his works. Famous jazz musicians take part in Sting's concerts and enrich the composer's songs with their improvisations. He is a master of combining different musical styles in his songs, which were not used in this way in the direction of pop-rock. In each of his solo albums, Sting demonstrates unique music, which testifies to his refined taste and excellent creative intuition, which helps him to be different and himself at the same time. His performance of famous songs has an imprint of his authorial style and his own performance style. And although Sting cannot be called a virtuoso musician, he is a multi-instrumentalist who very successfully uses various traditional and rare folk instruments in his compositions. His melodies are characterized by a combination of declamation and melody. At the same time, they are simple, easy to remember, but do not tend to primitivism. Often a British musician turns to the genre of ballads, which is creatively rethought. It is also important to note the great attention to the verbal text of the compositions. The poetic lines of his songs are full of philosophical reflections and vivid metaphors. The instrumental composition in the arrangements of Sting's songs often includes a combination of traditional and rare folk instruments. The forms of the musician's songs are usually melodic, but may include additional sections – bridge, instrumental parts, and improvisations. Along with performing his own songs, Sting appears as an interpreter of famous songs belonging to various areas of jazz and rock-, pop- music.

Key words: Sting, song, ballad, music style, music language, songwriter.

Постановка проблеми. Британський музикант Стінг (Гордон Метью Томас Самнер) є провідним виконавцем другої половини ХХ століття. Виміри його інструментального та вокального виконавства охоплюють різні напрями естрадної музики сьогодення. Життєвий та творчий шлях Стінга досліджували багато авторів, але переважно це література публіцистичного характеру, яка не розкриває змістові аспекти творчого процесу музиканта. Актуальним завданням виступає дослідження специфіки взаємодії різних стилів у контексті творчого шляху Стінга.

Аналіз досліджень. Особливості мистецької діяльності Стінга та загальна характеристика його творчості окреслені у роботі О. Стецкович. У дослідженнях таких музикознавців, як В. Шмерлінг, Д. Самін та О. Чубикін, розглядаються події життя і творчості Стінга, що зробили його знаменитим. Рок-музика та специфіка інтерпретування у цьому напрямі музичного мистецтва є предметом розвідок В. Тормахової. Творчість Стінга розглядається у оглядових екскурсах з проблем сучасної музики, проте не була достатньо проаналізована з позицій її музичних характеристик.

Мета статті полягає в дослідженні музичної мови Стінга, здійсненні музикознавчого аналізу його найбільш значущих пісень.

Виклад основного матеріалу. Постать композитора, поета і музиканта Стінга є особливою у світі музичної культури. Він створив безліч хітів, які в різні часи очолювали хіт-паради різних країн світу. Вже 50 років на сцені Стінг проявляє себе як талановитий композитор, виконавець, актор і продюсер. Серед його здобутків є 17 премій «Греммі», «Еммі», «Золотий глобус», 12 сольних студійних альбомів і 5 альбомів у складі гурту «Police». Його ім'я є у Залі слави авторів пісень (Songwriters Hall of Fame). Фільмографія Стінга складається з 19 художніх та 25 документальних фільмів. Він є автором книг з проблем екології, соціальних проблем людства, збірок віршів і текстів пісень з акордовими послідовностями, посібників з навчання гри на гітарі. Всі ці досягнення стали результатом тривалого розвитку митця, який проявив себе настільки всебічно.

Упродовж 1976–1984 років Стінг був учасником гурту «The Police». В цей період вийшло п'ять альбомів – «Outlandos d'Amour», «Regatta de Blanc», «Zenyatta Mondatta», «Ghost In The Machine», «Synchronicity». Стиль гурту можна було визначити як пост-панк, регі-рок, поп-рок та new wave. Для музичного стилю було характерне використання хоча й простих, але інтелектуальних текстів, авторство яких належало Стінгу.

Велика роль надавалась басовій лінії та лінії ударних інструментів, тоді як партія гітари була досить простою. Стінг характеризував досягнення цього гурту таким чином у своїй книзі: «Головна спадщина нашої групи – це, звичайно, пісні, але основою нашого легендарного успіху стане і той факт, що ми були готові грати скрізь, їхати на будь-яку відстань, спати скрізь, аби було де прихилити голову, викладатися на сто відсотків, і при цьому ніколи не скаржилися» (Стінг, 2005: 374).

З 1985 року починається сольна кар'єра Стінга, під час якої було створено дванадцять альбомів: «The Dream of the Blue Turtles», «...Nothing Like the Sun», «The Soul Cages», «Ten Summoner's Tales», «Mercury Falling», «Brand New Day», «Sacred Love», «Songs from the Labyrinth», «If On a Winter's Night...», «Symphonicities», «The Last Ship», «57th & 9th». Для індивідуального стилю Стінга характерне прагнення до експериментів зі сполученням різних напрямів естрадної музики. Виконавець не обмежує себе якимось одним стилем, він має композиції, що витримані у рок-стилістиці, а також і ті, що мають яскраво виражене джазове чи попзвучання. Стінг у репертуарі виконує також твори, які пов'язані зі світом дитинства, як-от ліричний твір «Lullaby To An Anxious Child», що за жанровими витоками є колисковою. Подібна стильова різноманітність проявляється у творах, що належать до альбомів, які написані на різних етапах життєвого шляху.

У музиці обмін ідеями з різних музичних культур завжди був плідним, і в результаті цього взаємопроникнення народжувались нові стильові напрями. Такі зміни відбулись у творчості Бітлз під впливом музичної культури Індії. Музика Сходу вплинула на композиції Джона Колтрейна, представника модального джазу і гурту Лед Зепелін, представників хард-року (композиція «Кашмір»). Для творчості Стінга також притаманне вбирання елементів, що притаманні для різних шарів музичної культури. Звернення до британських та шотландських балад, включення джазової стилістики дають неперевершений результат.

Його основний творчий вектор полягає у значній увазі саме до вербального тексту. Причому тематика пісень є такою, що охоплює широке коло різних аспектів людського життя. Це і соціальна проблематика, і лірична, і філософськи заглиблена. Як правило, текст пісень пов'язаний з послідовним викладом сюжету, де кожен наступний етап є послідовним продовженням попереднього. Тексти пісень Стінга Д. Скірюк характеризує таким чином: «Його пісні – цілий світ, де можна зустріти відсилки до творчості Шекспіра,

Набокова, Чехова, Кьостлера, Юнга, Хайнлайна, Уільяма Берроуза, а також менш відомих у нас Пола Боулза і тієї ж Енн Райс – не найкращий рядовий набір фаната рок-н-ролу» (Скирюк, 2008). Нерідко увагу британського виконавця привертають сюжети, які занурюють у історію життя мандрівників, моряків та т.п. Виконуючи пісні, Стінг намагається підкреслити семантику змісту, що потребує декламаційності, а не лише наспівності. Саме тому досить часто у заспівах пісень є розділи, які сприймаються як промова головного героя чи його діалог з іншим персонажем.

У мелодичному плані у заспівах нерідко преважують розмовні інтонації. Натомість у другій половині пісні – приспіві – наявна більша вокалізація. Досить показовою у цьому плані є пісня “Fortress Around Your Heart”. У вступному розділі є остинатна ритмоформула, що виконується гітарою, басом та ударними. На її фоні йде оповідання головного героя. Сам текст, як і характер його подачі, сповнений епічності. В цьому можна вбачити зв’язок з жанром балади, який надзвичайно поширений у британській музичній культурі. Приспів має більш вокальну форму. Загалом можна відзначити, що баладність є основою багатьох пісень Стінга. «Для будь-якого типу балади ... характерними є: 1) оповідна манера викладу; 2) композиційна масштабність; 3) ліричний (часто любовно-ліричний та лірико-драматичний) зміст; 4) сюжетність» (Вавшко, 2019: 67). Такий твір, як “I’ll Follow My Secret Heart”, нагадує не просто баладу, а скоріше ліричну серенаду доби романтизму, адже пісня виконується виключно під супровід арфи.

У низці композицій Стінг вибирає різні джазові напрями. Наприклад, пісня “What Are You Doing The Rest Of Your Life” витримана у стилі cool-джаз. Це повільний ліричний твір, що виконується у супроводі естрадно-симфонічного оркестру. Його меланхолійне та неквапливе розгортання дозволяє простежити кожний елемент музичної тканини, де на перший план виходить саксофон. Саме цей інструмент виконує музичний матеріал, що продовжує тему вокаліста, а згодом й імпровізує на ній. Пісня “Moonlight” також належить до джазової сфери, проте за ритмічною структурою може бути віднесена до повільної босанови. Композиція “Until” відповідає напряму джаз-вальс, де тридольна метрична організація охоплює весь твір та створює надзвичайно рухливу та танцювальну атмосферу. Твір “It’s A Lonesome Old Town” пов’язаний з блюзовою структурою. Інструментальний супровід виконується дуже камерним складом: це контрабас, фортепіано. Наявна блюзова гармонія та типова структура блюзу. У джазо-

вих композиціях, які входять до репертуару Стінга, нерідко наявні імпровізаційні вставки, що частіше надаються інструментам (саксофону, фортепіано), а не голосу. Також у багатьох композиціях, не лише джазових, трапляються великі інструментальні епізоди, а також композиції, такі як “Ocean Waltz”, що є повністю інструментальними. У пісні “La Belle Dame Sans Regrets” після проведення першого куплету присуття велика імпровізаційна частина в середині, де соло виконується на фортепіано і в коді, яка теж побудована на імпровізації, але іншого типу. Кода включає у себе діалог між вокалістом і піаністом, що починають обмінюватись короткими фразами, які дедалі стають довшими і поступово переходять у повторюваний риф фортепіано, на тлі якого імпровізують інші музиканти. Завдяки такій побудові та яскравій мелодії, що одразу запам’ятовується, пісня стала справжнім хітом не тільки у шанувальників поп-музики, а й у джазових музикантів, які почали виконувати цю композицію як джазовий стандарт. У інтерв’ю, проведеному з гітаристом Домініком Міллером, який є не лише учасником гурту Стінга, а й співавтором низки пісень з репертуару британського співака (“Shape of my heart”, “La Belle Dame Sans Regrets”) було відзначено потенціал спільної творчості. Вона не лише дає розкритись можливостям кожного з учасників гурту, а й дарує справжню свободу. Причому взаємна співпраця пов’язана з тонким відчуттям того, яке художнє ціле має бути створене, досить часто на інтуїтивному рівні. «Так, отримавши роботу у Стінга, я відкрив у собі власний стиль. У нас зі Стінгом все будується на довірі й інстинкті. Інстинкт – велика справа. Коли ти на інтуїтивному рівні розумієш, що тобі грати. І що тобі не грати, що теж важливо» (Барабанов, 2018).

Треба відзначити, що у своїх творчих пошуках Стінг опанував чимало музичних інструментів. Він грав у різних альбомах на бас-гітарі, гітарі, контрабасі, перкусії, які є неодмінними учасниками рок- та поп-музики. Але потреба у новаціях штовхала його на застосування й менш традиційного для естрадної музики інструментарію – мандоліни, лютні, гармоніки, колісної ліри, волинки. Так, наприклад, у композиції “Always On Your Side”, яку Стінг виконує з Шеріл Кроу, він грає на контрабасі. У композиціях “Fields of Gold” з альбому “Ten Summoner’s Tales” та у пісні “Island of Souls” з альбому “The Soul Cages” використовується волинка. У останній зі згаданих композицій звуки Northumbrian smallpipes (Нортумбрійських труб) – різновиду з групи волинок – розпочинають твір та створюють відповідну атмосферу, що відсилає до жанру балади. Дослідниця В. Жимолостнова зазначає стосовно характеристик

баладності у музиці: «Жанр майже всіх західноєвропейських романтичних вокальних балад являє собою синтез епічної або лірико-драматичної оповіді та елементів маршу чи танцювальності» (Жимолостнова, 2003: 5) У останній пісні простежуються елементи танцювальності у фактурі та епічної оповіді в будові мелодики, що репрезентують ознаки відповідного жанру.

Форми пісень Стінга у більшості є типовими для джаз, рок і поп-напрямів. У своєму дослідженні В. Тормахова виділяє «...заспівно-приспівну форму, де наявне чергування двох розділів АВ, яка передбачала комунікацію між солістом у розділі А та відповідями у розділі В. Така форма найчастіше згадується у зв'язку з композиціями рок-гуртів та поп-виконавців» (Тормахова, 2020: 228). Пісня “The Last Ship”, що за жанром є баладою, побудована за принципом чергування АВ, які за мелодикою не контрастні, а текст пісні взагалі викладений без повторів, за винятком останньої фрази приспіву “The Last Ship”. О. Стецкович наголошує на провідних рисах творчості Стінга: «Музиці композитора властиві емоційна стриманість, тяжіння до баладності. В творчості співака ясно проглядається спрямованість на синтез традицій, в яких він зростає. В якому б стилі він не творив, його музика завжди була чуттєвою, проникливою та ліричною» (Стецкович, 2020: 239). Справді, мелодія цієї пісні побудована переважно на декламаційних інтонаціях, але в кінцевих фразах приспіву присутня наспівність. Залежно від вибраного стилю пісня може бути створена у іншій формі.

У пісні “Desert Rose” заспівно-приспівна форма доповнюється яскравим вступом, який проходить після другого приспіву і звучить у зміненому вигляді у коді. В загальному вигляді формула структури буде: Intro АВ АВ Intro ВВ1 Coda=Intro, що нагадує одну з типових форм поп-пісень АВАВСВВ. «...В багатьох піснях композитора можна прослідкувати змішення стилів у середині твору» (Стецкович, 2020: 239). Прикладом подібної структури є пісня “Desert Rose”, оскільки вступ створений у стилі World music, а вся пісня в іншому стилі поп-музики, що є цікавим синтезом стилів синті-поп та етно-поп. Також піснею, створеною в різних стилях, є “Englishman in New York”. Тут можна простежити суміш поп-року і реггі-року як основного стилю, а джазовий стиль свінг – у середині пісні (частина D), яка за

формою є заспівно-приспівною з бриджем (С) та імпровізацією саксофона за ним. У загальному вигляді це можна позначити таким чином: Intro АА В А В С D АА ВВ Coda, де теми всіх розділів побудовані на контрастному музичному матеріалі. Причому таке стильове «відхилення» надає пісні необхідного контрасту і підкреслює вербальний текст «я іноземець, я англієць у Нью-Йорку» і потім повернення до основного стилю, що є підтвердженням основної ідеї пісні «Будь собою і не важливо, що говорять інші».

Однією з граней творчості Стінга є його інтерпретація відомих творів, що належать до різних стилів поп-, рок-музики, джазу та класики. Можна згадати його оригінальне виконання пісні М. Леграна “The Windmills of Your Mind” у фільмі «Афера Томаса Крауна» (1999), рок-балади “All For Love” Б. Адамса – разом із Б. Адамсом і Р. Стюартом, гімн “Panis Angelicus” (з меси “Sacris Solemnis” Ф. Аквінського у аранжуванні С. Франка) в дуєті з Л. Паваротті та виконання джазових стандартів у різних концертних програмах.

Висновки. Спрямованість на змішання стилів привела Стінга до цікавих полістилістичних поєднань у піснях, його творчість отримала визнання як у слухачів, так і професійних музикантів. Таким чином, можна відзначити, що для творчості Стінга притаманний пошуковий характер. Для його стилю характерне експериментування з різними музичними напрямками. Залежно від художнього задуму музикант звертається до різних стилів джазу та поп-музики. У поп-композиціях він часто використовує жанр балади, який надає епічність вислову. Велика увага до вербального тексту сприяє зростанню ролі мовної інтонації та декламаційності у його композиціях. Серед традиційних пісенних форм у Стінга трапляються і навіяні джазом композиції, де загальна форма твору включає у себе імпровізацію. Інструментальний склад у аранжуваннях пісень Стінга часто включає поєднання традиційних і рідкісних народних інструментів. Форми пісень музиканта зазвичай заспівно-приспівні, але можуть включати додаткові розділи – бридж, інструментальні частини, імпровізації. Поруч з виконанням власних пісень Стінг постає як інтерпретатор відомих пісень, що належать різним напрямкам – джазу, рок-, поп-музиці. Всі інтерпретації мають відбиток авторського стилю Стінга і його неповторної вокальної манери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барабанов Б. «Многие песни Стинга я знаю даже лучше, чем он. Я что-то типа его жесткого диска». Гитарист Доминик Миллер о десятилетиях игры в группе. 2018. URL: <https://www.kommersant.ru/doc/3614574> (дата звернення: 14.03.2021).

2. Вавшко І. В. Музична поетика рок-балади : дис... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2019. 213 с.
3. Жимолостнова В. В. Балада і специфіка її перетворення у західноєвропейському музичному романтизмі : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Київ, 2003. 15 с.
4. Скирюк Д. Sting – Когда не хватает джаза (The Dream of The Blue Turtles ‘85). 2008. URL: <https://skyruk.livejournal.com/33433.html> (дата звернення: 14.03.2021).
5. Стецкович О. Творча діяльність Г. М. Т. Самнера (Стінга): аспекти вияву мистецької індивідуальності. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. Вип. 30. Том 1. С. 236–240.
6. Стинг. Разбитая музыка. Екатеринбург : У-Фактория, 2005. 400 с.
7. Тормахова В. Еволюція куплетної форми в рок- та поп-музиці. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ, 2020. № 3. С. 226–230.

REFERENCES

1. Barabanov B. “Mnogie pesni Stinga ja znaju dazhe luchshe, chem on. Ja chto-to tipa ego zhestkogo diska”. Gitarist Dominik Miller o desjatiletijah igry v gruppe [“I know many of Sting’s songs even better than he does. I’m kind of like his hard drive”. Guitarist Dominic Miller talks about decades of playing in a band]. 2018. Retrieved from: <https://www.kommersant.ru/doc/3614574> [in Russian].
2. Vavshko I. V. Muzychna poetyka rok-balady [Musical poetics of rock ballads: dissertation. art history]: dys. ... kand. mystetstvoznavstva: 17.00.03. Kyiv, 2019. 213 p. [in Ukrainian].
3. Zhymolostnova V. V. Balada y spetsyfika yii peretvorennia u zakhidnoievropeiskomu muzychnomu romantyzmi [Ballad and the specifics of its transformation in Western European romanticism]: avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznavstva: 17.00.03. Kyiv, 2003. 15 p. [in Ukrainian].
4. Skirjuk D. Sting – Kogda ne hvataet dzhaza (The Dream of The Blue Turtles ‘85) [Sting – When there is not enough jazz (The Dream of The Blue Turtles ‘85)]. 2008. Retrieved from: <https://skyruk.livejournal.com/33433.html> [in Russian].
5. Stetskovych O. Tvorcha diialnist H. M. T. Samnera (Stinga): aspekty vyjavu mystetskoj indyvidualnosti [Creative activity G. M. T. Sumner (Sting): aspects of the manifestation of artistic individuality]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*, 2020. Vol. 30. P. 1. Pp. 236–240 [in Ukrainian].
6. Sting Razbitaja muzyka [Broken music]. Ekaterinburg: U-Faktoriya, 2005. 400 p. [in Russian].
7. Tormakhova V. Evoliutsiia kupletnoi formy v rok- ta pop-muzytsi [Evolution of verse form in rock and pop music]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*. Kyiv, 2020. No. 3. Pp. 226–230 [in Ukrainian].